UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio xj, De susurratione, & derisione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Visual Library

ctiones, ſed contumeliæ ſunt, & ideo ad virtutem humilitatis attinet illas ferre. Quando verò iam in alias aures inſerpunt, detractionis rationem induunt. Et tunc ait S. Tho. (id quod ſupra à nobis ſæpe citatum eſt) in arbitrio eius eſſe detrimentum ſuæ famæ pati, niſi in periculo aliorum vergat. Deum autem in noſtra præſentia abſentis famam corrodit, non eſt noſtri arbitrij infamatori parcere, quia non ſumus domini alienæ famæ. Et ideo vitio nobis vertitur ſi non reſiſtamus, cum facilè poſſumus. Nam ſi Deuter. 22. præcipiebatur vt nemo iacentem aſinum proximi leuare negligeret, grauius erit periclitantem proximi famam non protegere.

Ad ſecũdũ arg.

Ad ſecundum reſpondetur quod etſi dum detractor vera dicit, non ſit ei contradicendum, eſt nihilominus ei reprimẽdum verbum ne aliena vulnera exulceret, aut ſaltem ſubtugata fronte illi oſtendum eius nobis diſplicere ſermonem. Nam vt Prouer 15. legitur, Ventus Aquilo diſſipat pluuias, & facies teſtis linguam detrahentem.

Ad tertiũ arg.

Ad tertium demum reſpondetur vtilitatem & emolumentum, quæ ex detractione prouenit, non ex intentione detrahentis proficiſci, ſed è Dei gratia mollientis alterius animum, & ideo perinde obſiſtendum eſt illi, atque raptoribus & furibus, licet ex talibus incommodis eis, qui paſſi ſunt, meritum nonnunquam patientię accreſcere ſolet.

QVÆSTIO XI.

DE SVSVRRATIONE ET deriſione:

S.Tho.2.2.quæſt.75.

ARTICVLVS I.

Vtrum ſuſurratio ſit peccatum à detractione diſtinctum.

CONTVMELIAE & detractioni, quæ inter verbalia adprimas obtinent, alia adiungũtur, quæ nõ ſunt ſilentio prętereũda. Et primo de ſuſurratione quęritur, ſitne crimen à detractione diuerſum, an verò quidpiam grauius. Primum enim arguitur à parte negatiua, nempè quod à detractione nõ differat. Ait enim lib. Etymol. Iſidorus, ſuſurronem de ſono locutionis appellari: quia nõ in facie alicuius, ſed in aure loquitur detrahendo: vbi ſuſurrare idem eſſe cenſet, quod detrahere. Et Leuit. 19. Non eris criminator, nec ſuſurro in populis. Et Eccleſiaſt. 23. (ut ſupra citatum eſt.) Suſurio & bilinguis maledictus erit: criminator autem, & bilinguis idem eſſe apparet, quod detractor. Secundò arguitur, quod quamuis ſuſurratio à detractione differat, non tamen ſit grauior: peccata enim oris à maledictione maliciam contrahunt: detractor autem mala ſimpliciter de primo ſpargit: cum tamen ſuſurrones ſatis habeant illa, quæ apparentiam mali habent inculcare. Tertio: Qui detrahit fratri ſuo, vt habetur Iacobi quarto, detrahit legi atque adeo legiſlatori Deo. Vnde maiorem cõtrahit grauitatem, quã ſit in ſuſurratione. In contrarium autem eſt illud Eccleſiaſt. 5. Denotatio peſſima ſuper bilinguem: ſuſurratori autem odiũ, & inimicitia & contumelia. Vbi peiores effectus tribuuntur ſuſurrationi, quàm detractioni.

Ad queſtionem duabus concluſionibus reſpondetur. Prior: ſuſurratio etſi tam forma quam materia cum detractione conueniat, fine tamen differt. Etenim tam ſuſurro, quàm detractor mala in proximum obloquitur, idque clanculo, inque eius abſentia: quare vtrunq; à cõtumelia differt. Atque hac ratione promiſcuè apud Doctores ambo quãdoque vſurpantur verba. Vnde ſuper illud Eccleſ 5. Non appelleris ſuſurro, ait Gloſſa, id eſt detractor. Attamẽ ſi verborum etymologiam conſulas, detractio idem eſt (vt ſupra diximus) quod famæ ſubtractio, & diminutio. Suſurratio autem ſolum denotat clãculariam, atque adeo vitioſam loquutionem. Ob idque forſan ex vſus accommodatione, illam ſignificat oblocutionem, qua quis contendit non tam famæ detrahere, quàm amicitias diſſoluere: & ideo differt fine. Quapropter etſi tam ſuſurro quàm detractor mala in genere de altero loquantur, tamen in ſpecie detractor illa diſſeminat, quæ verè ſint mala culpæ: nẽpè quibus ſi-

ma

ua commaculetur: Suſurro autem ſatis ducit illa proferre, quæ poſſint audientis animum ab alterius amicitia diuellere: etiamſi ſit bonum, dummodo uel malum appareat, vel audienti diſpliceat. Vt ſi apud prodigum de eius amico ſuſurret, quod ſit pecuniarum tenax: & apud feſtiuum & diſſolutum obmurmuret alterum eſſe nimis compoſitum, ac modeſtum. Diſcrimē hoc primum patet ex gloſſa ſuper illud ad Roman 1. Suſurrones, detractores: quæ ait ſuſurrones inter amicos diſcordiam ſeminare: detractores vero aliorum bona negare aut minuere. Et prouerb. 26. Suſurrone ſubtracto iurgia conquieſcunt. Et Eccleſ. 28. Vir peccator (& eſt de ſuſurrone ac bilingui ſermo) conturbauit amicos, & in medio pacem habentium immittet inimicitiam. Quamuis & hoc etiam ſupra detractori tribuimus: eidemq. idem tribuit ad Gelantiam Hieronym. Quod ſi nos interroges vtrum cum multæ ſint amicitiarum ſpecies ſecundum Philoſoph. 6. Ethi. alia ſcilicet, quæ fundatur ſuper bono honeſto, & alia ſuper utili, atque alia ſuper delectabili, ſint etiam diuerſæ ſuſurrationis ſpecies.

Probatio ſuperioris concluſionis. Scrupulus.

Solutio.

Reſpondetur negatiuè. Suſurro. n. tantum contendit amicitias diſſociare in genere. Tametſi dum alium ſcopum per illam uiam attingere contendit; tunc eius ſuſurratio poteſt diuerſas malignitatis maculas contrahere. Vt ſi quis in aures principis, aduerſus alium ſuſurret, ut eius honorem obtineat, ambitioſus eſt, vel auarus: & ſi de marito ſuſurret apud uxorem, vt amicitia inter eos ſublata, eius potiatur amplexu, erit adulter. Sed hæc extra rē præſentem ſunt. Poſterior concluſio: Suſurratio genere ſuo grauius peccatum eſt detractione, atque etiam quam contumelia.

Poſterioris concluſio. Probatio concluſionis.

Enimuero (vt ſupra dictum eſt) inde ue namur peccatum eſſe grauius, quod maius inferat nocumentum: eoque nocumentum maius cēſetur, quo bonum ſublatum eſt præſtantius: amicitia uero præſtantius bonum eſt, quam fama & honor: ergo & ſuſurratio pacis perturbatrix peior eſt, quā detractio & contumelia. Probatur autem vltima præmiſſa tum auctoritate. Eccleſ. 6. Amico fideli nulla eſt comparatio. Tum & ratione, nam bona fama, & honor in hoc vtilis eſt, vt multorum quis amicitiam cōciliet, atque adeo per regulam poſteriori ſticam amicitia præſtantior eſt, quā fama. Adde quod poſt virtutes, ad fœlicitatem comparandam, vt Ethic. 8 ait Ariſto. nihil conducentius eſt, quam amicorum copia.

Ariſtot.

Obiectio.

Sane cum non ſolum amicorum omnia ſint communia, verum omnes quadantenus homo vnus. Quare cui legitimi abundant amici, nihil deeſſe in vita poteſt. Sed arguis etiamnum in cōtrarium. Detractor (vt ſupra dictum eſt) amicos etiam diſſociat, ſicut ſuſurro: non ergo differunt fine.

Solutio.

Reſpondetur quod etſi per detractionem amicitiæ nonnunquam euertantur, nō eſt tamen ille detractoris ſcopus, ſed tantum famam deturpare, quæ ad inimicitias viā ſternit: finis autem proximus ſuſurronis eſt eaſdem inimicitias conflare: & ideo eſt turpior. De hac autem concluſione duo ſe offerunt minutioria dubia.

Primū dubiū.

Primum de hac cōparatione, qua amicitia famæ & honori præfertur. Apparet enim fama inde pretioſior, tum quod latius extenditur: plures enim ſunt, quibus ſtudioſus notus eſt, quam quibus eſt amicus: tum etiam ꝙ eſt virtuti propinquior. Nam qui moribus præſtat, illico in aliorū notitiam venit: etſi non tam facile in amicitiam: propterea quod non omnes ſunt virtutis amatores.

Solutio prioris concluſ.

Ad hoc in primis reſpōdetur, neque famam, neque honorem, neque vero amicitiam, virtutes eſſe. Atque adeo neque ſpiritualia bona in quibus vera fœlicitas conſiſtit: ſunt tamen uirtuti agnata.

Ariſtot.

Vnde Ariſt. 8. Ethicorum: Amicitia, inquit, non eſt uirtus, ſed uirtuti proxima. Vbi de illa loquitur amicitia, quæ hoc nomine vere gaudet nempè, quæ ex bono honeſto, hoc eſt ex uirtute proficiſcitur. Nam quæ vtili, aut delectabili innititur, non eſt niſi ſecundum quid amicitia; ſicuti & bona ipſa quibus nititur. Et quia amicitia non gignitur ex virtute, niſi per eius notitiam in qua fama conſiſtit, inde fit; amicitiam præſtantiorem eſſe, quam famam, tanquam eius finem, nam fruſtra eſſet uirtutis notitia niſi homines ad ſtudioſi amorem alliceret. Ac proinde in cœleſti beatitudine, propterea notitia illa mutua beatorum ad beatitudinem ſpectat quod omnes eodem amore conglutinat.

Amicitia præſtat famæ.

Ad argūmentum.

Vnde a prius in contrarium argumentum negatur latius protēdi famam, quam amicitiam, nam quotquot notitiam habent

integritatis hominis ac virtutem præſtantiæ, niſi corruptis ipſi ſint moribus, ipſum amant. Ac perinde ad poſterius negatur propinquiorem eſſe virtuti formam, quã amicitiam. Immo amicitia germanior illi eſt, quapropter ſicut virtus nihil à fortuna pendet, ita & habere amicos potius a virtute naſcitur, quam à fortunæ temeritate. Alterum dubiolum eſt de grauitate peccati ſuſurrationis. Ad quod facile reſpondetur, quod etſi genere ſuo mortale ſit crimen propter nocumenti grauitatem, poteſt tamen ex leuitate materiæ eſſe veniale. Vtrum autem aliquãdo contingere abſque vlla culpa poſſit? Reſpondetur primum quod ſuſurrare ad dirimendam pernicioſam amicitiam, dummodo citra infamationem fiat, virtus eſt, etiam ſi nonnulla naturalia vitia hominis commemorentur. Vt ſi ad dimouendum hominem ab amica dicas eſſe deformem, atque inſulſam, &c. At verò diſſociare amicos quorum amicitia in virtute, & honeſto fundatur, nunquam eſſe poteſt citra peccatum, & quidem mortale ſi ex amicis contendas facere inimicos, nam ſi tantum contendas amouere aſſiduam familiaritatem, eſſe poteſt veniale. An verò quis poſſit amicitiã aliquorum diſſuere non quidem illa intẽtione, vt ſint inimici, ſed tanquam mediũ vt ſe loco illius expulſi in amicitiã alterius inſinuet, quia videlicet prælatus aut princeps non hunc ad tantam familiaritatem admittet, niſi alter excludatur. Reſpondetur primum quod alterum infamãda neutiquam licet, ſed tamen narrando aliqua eius vitia naturalia, quæ ſunt publica, forſan nullum eſt peccatum, quia vnuſquiſq; ſine vi, & fraude poteſt ſibi commodum cuius dignus eſt procurare. Quod ſi arguas, id eſt verum niſi alter non repellatur à iure ſuo. Reſpondetur quod quando illud ius ei per iuſtitiam competit, nefas eſſet tali iure hominem expoliare, ſed tamẽ quando gratuito in amicitia alterius retinetur, non fit ei iniuria.

Poſtrema dubitatio. · *Reſponſio.* · *Scrupulus.* · *Solutio.* · *Obiectio.* · *Diſſolutio.*

Ad primum igitur argumentum iam reſponſum eſt, quod ſuſurro, ſecundum illam generalem rationem, quę male de alio loquitur, detractor dicitur, differt tamen fine, vt dictum eſt. Ad illud autem Leui. 19, reſpondetur criminatorem, vt nomen ſonat tam à ſuſurrone, quam a detractore differre. Eſt enim ille qui aliena crimina præter ius vel imponit, vel denunciat, vel auget & improperat, licet hoc etiã detractor aliquando ſuſurroque faciat. Ad aliud verò Eccl. 28. concedimus & ſuſurronem nonnunquàm eſſe bilinguem, nam duorum amicorum vtrique dicit quod ei diſplicet. Atque adeo alteri vnum ac ſubinde alteri aliud, tametſi & detractor alia ſit ratione bilinguis (vt ſupra diximus) quia aliud in abſentia, aliud in præſentia loquitur. Ad ſecundum reſpondetur, quòd quiuis detractor ſemper quod malũ eſt obloquatur, ſuſurro autem non id ſemper, ſed quod malum alteri apparet, eſt nihilominus ſuſurratio peior, quia peccatorum grauitas non attenditur ex illo materiali obiecto, ſed ex fine, & effectu, qui peior eſt in ſuſurrone.

Ad primũ arg.

Ad tertium denique reſpondetur quod qui detrahit homini, propterea cẽſetur detrahere legi, quod agit contra legem de dilectione proximi. Quapropter & ſuſurro amicitiarum extinctor, quia nocentius eidem Deum peius offendit, qui vt habetur 1. Ioan. 3. dilectio eſt. Quapropter Prouer. 6. Sex inquit ſunt quæ odit Dominus, & ſeptimum (quaſi omnium peſſimum) deteſtatur anima eius. Atque illud ſeptimum ille eſt, qui ſeminat inter fratres diſcordiã.

ARTICVLVS II.

Vtrum deriſio ſit ſpeciale peccatum à præcedentibus diſtinctum, atque adeò mortale.

Poſt hæc, & de deriſione etiam videtur ſupereſt, qualem quantumque peccatum ſit. Et arguitur primò quòd non differat à contumelia: nam ſubſannatio idem eſſe videtur, quod deriſio, eademque in contumeliam concidere, idque & ex materia & ex illato nocumento comperitur. Nemo. n. deridetur niſi de aliquo turpi, quod quidem ſi in faciem ei obijciatur, contumelia eſt, ſi verò clanculum eſt vel detractio, vel ſubſannatio. Item nocumentum quod per deriſionem infertur, aut contra honorem eſt, & tunc eſt contumelia, aut contra famam, & tunc erit detractio: aut

aut contra amicitiam, & tunc erit ſuſurrus. Quòd autem deriſio non ſit peccatum mortale arguitur: quia cum deriſio ludo fiat, ac ſæpe inter amicos, non videtur eſſe charitati contraria. Adde quod neque deriſio, quæ iniuriam Dei vergit eſſe apparet mortalis. Nam quicunque in peccatum recidit à quo per Dei gratiam reſurrexerat, irriſor eſt eius etiam ſi peccatum illud vt veniale: ſecundum illud Iſidori: Irriſor & eſt & non pænitens, qui adhuc agit, quod pænitet, & tamen non quicunq; relapſus in veniale, eſt mortale. Item & ſimulator irriſor Dei eſt, ſecundum illud Gregorij: Per ſtruthionem ſignificatur ſimulator, qui deridet equum & aſcēſorem, id eſt Deum, & tamen non quæcunque recidiuatio neque ſimulatio eſt peccatū mortale. In contrarium eſt quòd irriſio fit ludo, cætera verò ſeriò. & ideò peccatū hoc ab illis differt. Et Prouerb. 3 legitur, quòd Deus deridet illuſores, deridere autem Dei, eſt æternaliter punire, vt teſtatur illic Pſaltes, Qui habitat in cœlis irridebit eos. Vnde colligitur eſſe peccatum genere ſuo mortale.

Secūdū arg. quo [illegible] — Iſidor. — Grego.

Ad quæſtionem tribus facillimis concluſionibus reſpondetur. Prima eſt: Peccatum deriſionis diſtinguitur à cæteris ſuprà nominatis. Probatur: Peccata quæ verbis committuntur, ex intentione (vt ſuprà dictum eſt) exiſtimantur ergo diuerſa eorum intentio diuerſas inter ipſa conſtituit ſpecies. Sicut autem contumeliator honori intendit derogare, & detractor famam diminuere, & ſuſurrator amicitiam extinguere, ita irriſor erubeſcentiam, & pudorem alteri offundere, qui quidem finis ab alijs diſcriminatur, ergo ab alijs ſpecie ſecernitur. Differt præterea, vt dicebamus, quòd cætera ſerio, irriſio verò ſub ludi forma ſcommata ſua tegit, vnde & luſus dicitur. Quare irriſio frequentiſſimè in ironia verſatur, vt ſi deformem hominem pulchrum appelles, & infimè natum, ingenuum, & elinguem, diſertum & elegantem. Ad ſubſequentium autem concluſionum intellectum præmeditandum eſt, quod cum irriſio non ſit niſi de aliquo vitio, aut morali aut naturali, prudenter diſcernendum eſt, an malum illud per ſe ingens ſit, & graue, an verò per ſe paruum, ſi enim per ſe magnum ſit, non eſt ſecundum naturam ſuam irriſionis materia, immo eius commemoratio vt ſeria improperatio natura ſua reputatur, quare ſi in riſum, & iocum proferatur, hoc ſit quia narratur, vt paruum. Bifariam ergo vitium aliquod ceu exile, & puſillum riſu, & luſu profertur, videlicet vel tanquam paruum & tenue ſecundum ſe, aut reſpectu perſonæ, quæ paruipenditur. Sit ergo ſecunda concluſio. Exponere peccatum alienum, aut naturalem defectum irriſioni tanquam paruum, ſecundum ſe non eſt genere ſuo mortale, ſed veniale, ſi aliquo in de modo alter pudefiat, nam res eſſe poteſt tam exigui momenti, vt nullum ſit peccatum, Concluſio eſt per ſe manifeſta. Quoniam omne peccatum ratione leuitatis materiæ fieri poteſt veniale. Dixerim autem genere ſuo, quoniam ſi quis vitium non adeo per ſe magnum alteri illudendo obijciat, ſciens irriſionem illum grauiſſimè laturum, peccatum contra charitatem committit. Vt ſi honeſtiſſimo viro, ac religioſo quis facie diceret abſque arbitris fuiſſe puellæ loquutum, vnde ille ingenti rubore ſuffunderetur, profectò non euaderet à mortali culpa illæſus.

Prima concluſio. — Secūda conclu. — Probō.

Tertia concluſio: Si vitium quodpiam ſub riſu, & ioco in faciem hominis expuatur tanquam paruum, non quidem per ſe, quia magnum abſolutè æſtimatur, ſed reſpectu perſonæ, cui obijcitur, quæ pro vili habetur, & ideo pro nihilo ducitur talis cū vitij denotari, peccatum mortale eſt, idque grauius quam contumelia, tantoque enormius, quanto perſonæ, quæ illuditur maior erat habenda reuerentia. Probantur ſingulę partes, quoniam magnum vitium alteri in faciem obijcere peccatū eſt contumeliæ: quod (vt ſupra diximus) culpam affert mortalem: quod autem per ironiam, vel ſub riſus ſchemate proferatur, re uera culpam non minuit: immo eo auget quòd tali irriſione perſona adeò denotatur vilis, vt non magni pendatur tale uitium illi impingere. Sicuti nihili æſtimatur pueros, ſtultoſque homines atque alios abiectè ſortis ſimilium vitiorum nominibus denotare. Hoc enim rationem contemptus exauget: quare grauius eſt crimen, quam ſi ſerio per contumeliam talia obijcerentur vitia. Hinc palam ſit

Documen. — Tertia conclu. — Suadetur poſita cōcl. quo ad oēs ſui partes.

tertium concluſionis membrum, quòd

Primus gradus irriſiõis.

quantò perſona illa maioris erat reuerentiæ digna, tantò eiuſmodi irriſionis ſcommata grauioris ſunt culpæ. Quocirca dum in Deum eiuſmodi irriſiones euomuntur aut in fidem, & religionem enormiſſima exiſtunt blaſphemiæ crimina. Vnde Iſai. 37. Cui exprobraſti, & quem blaſphemaſti, & ſuper quem exaltaſti vocem tuam? Et ſubditur, ad ſanctum Iſrael.

Secũdus gradus.

Poſt hanc ſecundum locum obtinet irriſio parentũ; vnde Prouerbio. 30. Oculum qui ſubſannat patrem, & deſpicit partum matris ſuę, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant eum filij Aquilæ.

Tertius.

Deinde tertio loco habetur deriſio iuſtorum, nam cum honor ſit virtutis præmium, iuſto ſubſannare eſt virtutibus ipſis, & quadantenus Deo iniuriam irrogare. Quin verò & hæc nonnunquam ob inſignem viri ſanctitatem excedere illam poteſt, quæ eſt in parẽtes. Et contra hos irriſores legitur Iob 12. Deridetur iuſti ſimplicitas. Quod quidem deriſionis genus nocuum eſt, & peſtiferum quippe quo homines a virtutum exercitio præ pudore retrahuntur.

Grego.

Vnde Greg. Qui in aliorum actibus exoriri bona reſpiciunt, mox ea manu peſtiferæ exprobrationis euellunt.

Scrupulus.

Circa hanc tertiam concluſionem, nam de alijs nullum eſt dubiũ, ſcrupulum ingerit argumentum, quod cum contumelia contra honorem exiſtat, deriſio autem contra verecundiam, honor verò præſtantius bonum ſit verecundia: videtur contumelia grauius crimẽ, quam deriſio.

Solutio.

Reſpondetur nihilominus, quod vitiorum grauitas non inde ſemper ſumitur, vnde eorum ſpecies diſtinguuntur, ſecernitur enim deriſio a contumelia ex fine diuerſo, quæ ſcilicet erubeſcentiam, & pudorem efficit, grauitas tamen eius perpenditur ex maiori contemptu, qui eſt in deriſore, quam in contumelioſo. Illa enim ratione diximus contumeliam peiorem eſſe detractione, licet fama cui per detractionem officitur, pretioſius donum ſit quam honor. Adde, quod irriſio adiunctam ſemper habet contumeliam, quippe qua in præſentia irriſi improperatur eius vitium, ſed ſingulari modo. Quòd autem irriſio Dei, aut fidei, aut religionis, aut cuiuſcunque virtutis ſit nocentiſſima, inde patet, quod multi aliàs probatæ virtutis, nempè qui alia vitiorum monſtra debellarunt, quoniam a filijs huius ſeculi hypocritæ nominantur, atque ideo quod egregiè viuũt ſubſannantur, pudefiunt in publico egregijs virtutibus nauare operam. Cuius ideo familiam ſuam Christus admonitam prouidè curauit. Primum Matthę. quinto. vbi ſingularem beatitudinis gradum illis propoſuit, quibus homines ob id maledicerent, quod mundum ludibrio haberent, & eius ſapientiam ſtultitiam reputarent, & veluti ſtulti in mundanorum oculis viuerent. Et Matthæ. decimo Qui me confeſſus, inquit, fuerit coram hominibus, confitebor ego dum coram patre meo, qui in cœlis eſt. Et apertius Luc nono. Qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc filius hominis erubeſcet, cum venerit in maieſtate ſua, & patris ſanctorum Angelorum.

Ad primum igitur argumentum reſpõdetur, quod ſubſannatio, & irriſio licet fine conueniant pudefaciendi, differunt tamen in modo, quia irriſio ſolo fit verbo, & cachinnis, & ſcommatibus potiſſimum ironiæ: ſubſannatio verò geſtibus alijs, vt detorto, rugatove naſo, vt habet gloſſa, ſuper illud Pſalmi ſecundi. Qui habitat in cœlis irridebit eos. Haud prolatis labijs, alijſue ſeu membrorum, ſeu rerum figuris oſtenſis, quibus vitium hominis ſubnotatur. Talis verò differentia ſpeciem non variat, eo quòd geſtus illi omnes verborum vice funguntur. Differt tamen vtraque a contumelia ſicuti erubeſcentia a dehonoratione. Eſt enim erubeſcentia, vt ait Damaſcenus, inhonorationis timor. Ad aliud eiuſdem argumenti membrum reſpondetur, quòd & ſi irriſio non fit niſi de aliquo turpi, quare in materia cum contumelia, & detractione conuenit, tamen reſpectu differt. Tria enim ſunt, quæ homo virtutum vſu apud homines commeretur, ſcilicet, & honoris reuerentiam, & famam apud alios, & apud ſeipſum bona conſcientiæ gloriam ſecundum illud ſecunda ad Corinth. primo; Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ; contumelioſus ergo & detractor turpia dicunt, vt honori, & famæ officiant, deriſor autem, & ſubſannator, vt per erubeſcentiam, & pudorem gloriam conſcientiæ

Ad tertiũ mẽbrum.

ſcientię illi alteri adimat. Ac per hoc reſpõdetur ad tertium membrum, nempe aliud eſſe detrimẽtum deriſionis ab alijs, ſcilicet inquietatio, ac turbatio tranquilitatis conſcientiæ quæ magnum bonum eſt, ſecundum illud Prouc. 15. Secura mens quaſi iuge conuiuium. Pabulum enim conſcientiæ, nempe quo homo animam ſuam ſaginat, cogitatio eſt virtutum, quibus Dei fauore in eius gratia perſtat. Ad ſecundum argumentum reſpondetur, quod etſi ludus de ſe nihil importet charitati contrarium, reſpectu illius perſonæ cum qua luſus initur, poteſt nihilominus ratione materiæ charitati aduerſari propter contemptum. Ad tertium reſpondetur, neque qui in peccatum recidit etiam mortale, neque hypocrita officium ſimulans directe irriſor eſt Dei quoniam poteſt vel ex infirmitate vel ex ignorantia re labi, ſed interpretatiue talis habetur, quia quandam irriſoris effigiẽ præſefert, dum quod in pœnitentia promiſit non ſeruat. Adde quod venialia iterare non eſt proprie recidere, cum non ſit gratia Dei caſus, ſed eſt diſpoſitio quædam ad caſum. Ad quartum denique reſpondetur, quod etſi deriſio quatenus ludum importat, leuius quidpiam ſonet quam contumelia quod detractio, nihilominus quia maiorem habet contemptum, inde ſit grauior.

Ad ſecũdi arg. princip.

Ad tertiũ arg.

Ad quartũ argu.

QVÆSTIO XII.

DE MALEDICTIONE.

S.Tho.2.2.quæſt.67.

ARTICVLVS I.

Vtrum cuipiam ſit licitum alteri maledicere.

Primũ argum. Paulus.

POſtrema iniuria quæ verbis infertur eſt maledictio de qua primum quæritur, vtrum ſit quoquo pacto licita? Arguitur enim a parte negatiua. Apoſtolus namque (in quo Chriſtus, vt 2.ad Corint.13.ipſe aſſerit, loquebatur) præcipit ad Rom.7.dicens, Benedicite, & nolite maledicere, & vt habetur Danielis.3. Omnes tenemur Deum Benedicere. Ait enim, Benedicite filij hominum Domino. & tamen ex eodem ore (vt Iacob. Apoſtolus capitulo terzo docet non poteſt Dei Benedictio, & hominis maledictio procedere, ergo nulli licet alterum maledicere. Secundo arguitur ratione. Nam qui maledicit, optare alteri inerepareque cenſetur malum. Quæ quidem animi affectio cum charitate pugnat, Quin vero neque diabolus ipſe malitia obſtinatiſſimus licitum apparet vt maledicatur, quippe cum Eccleſi.20.legamus, cum maledicit impius diabolum, maledicit ipſe animam ſuam. Tertio denique arguitur Si quempiam maledicere licet, hoc eſt quia malus eſt, tamen cum aliena corda nobis non pateant, hac ratione non apparet, licita maledictio, vnde ſuper illud Nume.23. Quomodo maledicam cui non maledixit Dominus? ait gl. Non poteſt eſſe iuſta maledicendi cauſſa, vbi peccantis ignoratur affectus. In contrarium autem exiſtit maledictio illa Deu.27 Maledictus qui nõ permanet in ſermonibus legis huius. Et Eliſeus, vt 4.Reg.2. legitur, maledixit pueris ſibi illudentibus.

Secũdũ arg.

Tertiũ arg.

Qnamuis vſitatius ſit multo maledicere alteri, quam alterum, tamen inter morales philoſophos vſus etiam obtinuit, vt ad explicandum affectum quem quis in alium exhibet maledicere, cum caſu etiam accuſandi copuletur. Ad quæſtionem ergo trimembri diuiſione præmiſſa, trina concluſione reſpondetur. Eſt enim maledicere idem quod malum dicere, id quod trifariam contingit. Vno ſcilicet mõ ſub forma enuntiationis vitiũm alterius referendo, atque hoc quidem nihil ad præſentem quæſtionem attinet, ſed ad vitium detractionis, aut contumeliæ, aut aliorum quæ hactenus explicata ſunt. Secundo vero modo, maledicere aliquid contingit, per modum cauſſæ aut effectricies aut motricis, qua ſcilicet alius quiſpiam ad agendum mouetur. Atque hoc idem primum ac proprie Deo per excellẽtiam competit, qui ſolo verbo cõdidit vniverſa, ſecundum illud Pſal. Dixit, & facta ſunt. Quapropter Deo benedicere idem eſt quod bonum impartiri, & maledicere idem quod malum inferre. Secundum

Diuiſio trimembris.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN